

เรียนฟรี...ระวางดาบสองคม

นำเสนอเมื่อ : 19 พ.ย. 2550

หลังจากการปฏิรูปการเมืองไทยเมื่อปลายปี 2549 ที่ผ่านมา ระยะเวลาผ่านไปกว่าๆ ของรัฐบาลชั่วคราว ที่เราเรียกกันว่า "รัฐบาลชิงแก่" และวิถีของการเมืองก็ได้นำเนินการมาจนถึงช่วงใกล้สุดเต็มที่แล้ว และช่วงนี้ก็เป็นช่วงการหาเสียงเลือกตั้งของหลายๆ พรรคการเมือง และมีอยู่ไม่กี่พรรคที่ชูเรื่องการศึกษาหน้าหนามาก่อน ซึ่งถือว่าให้ความสำคัญกับระบบการจัดการศึกษาอันเป็นรากฐานให้กับการพัฒนาคน และพัฒนาประเทศชาติอย่างแท้จริง

นโยบายที่ชูกันขึ้นมาคือ การเปิดโอกาสให้เรียนฟรี ซึ่งเท่าที่ผมนั่งฟังอยู่ ก็ยังคิดไม่ออกว่าผลลัพธ์ที่จะออกมาเป็นอย่างไร เท่าที่มีการปฏิรูปการศึกษามา มีการเปลี่ยนการศึกษาภาคบังคับให้เพิ่มขึ้น หรือแม้แต่การยุติการลงโทษเด็กด้วยวิธีการรุนแรง ที่ประเทศเราได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ ตามนานาประเทศเขาทำกัน ซึ่งโดยหลักการแล้ว "ยอมดี" อยู่แล้ว แต่ในทางปฏิบัติแล้วมันสุดแสนจะยากลำบากต่อผู้ปฏิบัติในระดับล่างเหลือเกิน อย่างเรื่องการยกเลิกไม่เรียนเป็นต้น สังเกตได้จากนักเรียนหลายคนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น ทำผิด ออกนอกกฎนอกทางกันมากขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นการแปรผันตรงกับโลกที่มีนวัตกรรมการเจริญขึ้นหรือไม่ก็ไม่ทราบ แต่อย่าลืมนะว่า "ไม่เรียน" คืออาวุธเดียวของครู ที่จะใช้กำราบเด็กให้อยู่ในโอวาทได้ (หากไม่นับรวมกับผลการเรียน หรือคะแนน ที่ขณะนี้เด็กไม่สนใจกันแล้ว) อันนี้คือสถานการณ์จริงที่กำลังเกิดขึ้นกับโรงเรียนในต่างจังหวัด โรงเรียนในชนบท

การชูนโยบายให้เรียนฟรี ก็เช่นเดียวกัน ทำให้โรงเรียนที่เคยมีรายได้จากการเก็บค่าลงทะเบียนจากนักเรียนขาดรายได้ที่จะนำมาพัฒนาการศึกษา ยกเว้นโรงเรียน จนต้องหันมาเรียกเก็บเงินในรูปแบบอื่นหรือการเรียกรไบนั้นแหละครับปัญหา เพราะไอ้ค่าวารูปแบบอื่นเนี่ย มันไม่มีค่าจำกัดความ อาจจะเก็บแค่ครั้งเดียวแรกเขา หรือเรียกเก็บอยู่เรื่อยๆ ไม่มีใครทราบได้ มันเป็นดาบสองคมอย่างที่ผมว่า แทนที่จะเป็นการเรียนฟรี แต่อาจจะต้องจ่ายค่าอะไรต่อมิอะไรอีกมากมายหลายเท่าตัววันก็เป็นได้

ผมจะยกตัวอย่างการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านเราเช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการเก็บค่าบำรุงการศึกษากันในระดับพื้นฐาน คิดเป็นรายหัวแล้วถือว่าแพงพอสมควรกับสภาพเศรษฐกิจ แต่เขามีการสนับสนุน ผู้ที่เรียนดี มีแวว มีความสามารถ

ส่งไปเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยใช้ทุนของรัฐบาล ยิ่งเรียนสูงเท่าไรยิ่งดี สวนทางกับบ้านเรา
ที่ให้เรียนฟรีในชั้นพื้นฐาน แต่อาจจะเรียนต่อในระดับสูงขึ้น
มีทุนสนับสนุนน้อยมากเมื่อเทียบกับอัตราของคนที่ยื่นต่อ แต่เราก็ยังบอกไม่ได้ว่า
ระบบการจัดการศึกษาของบ้านเรา ดีกว่าประเทศใดๆ ในภูมิภาคนี้หรือไม่ เพราะมันจะต้องวัดจากอะไรหลายๆ อย่าง
และปัจจัยเรื่องอนาคตของชาติของเราก็ยังไม่ชัดเจนนั่นเอง